Bewogen seizoen Slechtvalken

Rob Jansson

Je kunt wel zeggen dat 2010 een bewogen seizoen was voor de Slechtvalken op de Alticom Toren in Haarlem.
Op 16 maart heb ik het vrouwtje eindelijk zien liggen in de nestkast en kan ik aannemen dat ze een start heeft gemaakt met het broeden.
Een mannetje zit hoog in de mast en is door de grote afstand, door luchttrillingen en de sterke vergroting niet op leeftijd te schatten.
Ik sta op een kilometer afstand, zodat je een glimp kunt opvangen van wat er in de kast gebeurt. Op een gegeven moment komt deze valk voor de kast langs vliegen en het vrouwtje vliegt de kast uit, gevolgd door een mannetje dat direct na haar de kast verlaat. Even cirkelt het stel om de toren, overigens nog steeds zonder agressie naar het vreemde mannetje, waarna de rust weer terugkeert.
Dit vreemde adulte mannetje is al een paar dagen in de buurt en wordt getolereerd door beide. Charles Dupon heeft later op de dag ook nog 3 valken in beeld.
Het is 17 maart. Charles is nu op grote afstand van de toren en ik ben onder de toren. Charles belt mij met de bevestiging dat ze inderdaad al enige tijd ligt. Er gebeurt in mijn pauze eerst niet zoveel tot het manne-

tje al roepend naar het vrouwtje, met een prooi aankomt en hoog in de toren gaat zitten. Het vrouwtje komt op het rooster en kijkt naar het mannetje en volgt hem in de lucht. Inmiddels is ie zich weer rond de toren aan het uitsloven met prooi en al. Daarna wordt het leuk. Hij gooit de prooi naar het vrouwtje waarop zij deze weer overgooit naar hem. Dit gebeurt een paar keer, totdat het vrouwtje even onvoorzichtig is en de prooi laat vallen.
Opmerkelijk gedrag, want eigenlijk gebeuren dit soort overdrachten normaal gesproken tijdens het broeden niet.
Ik zie wel dat deze prooi kleiner is dan een duif, maar ik heb helaas geen tijd meer om die prooi te gaan zoeken; mijn pauze is inmiddels al om. Na werktijd weer gezocht naar waar ik de prooi ongeveer terecht had zien komen en ja hoor gevonden; helaas wel door een Ekster aangepikt. En wat blijkt: het is een Dwergmeeuw! Een opmerkelijke prooi voor een Slechtvalk, alhoewel we op de toren afgelopen jaar ook resten hebben aangetroffen van een Dwergmeeuw. Manlief heeft dus een bijzondere attentie voor moeders meegenomen, maar het werd kennelijk niet gewaardeerd, hoe herkenbaar.
Een paar weken later vind ik onder de toren nog een Dwergmeeuw. Ook deze was nog intact en ze hebben deze ook laten vallen.

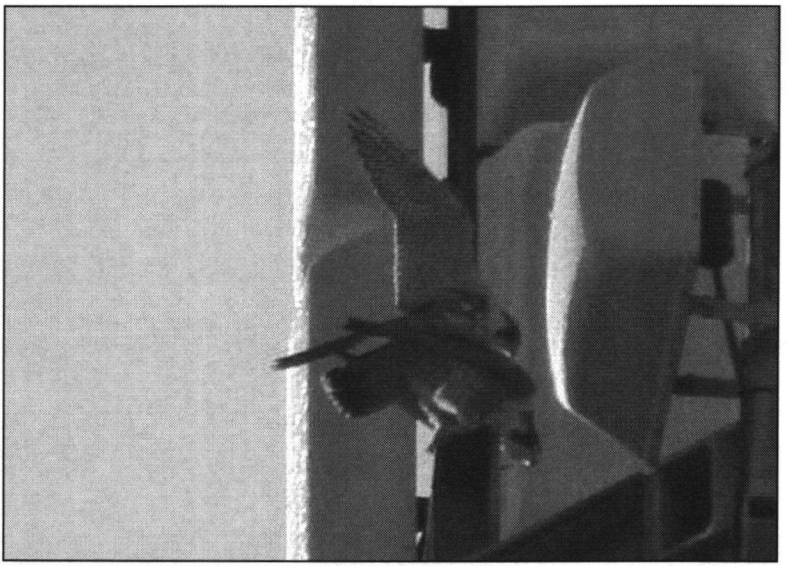

Copulatie op grote hoogte. Foto: Charles Dupon

Het broeden start bij het leggen van het derde ei. Mijn vermoeden is dat dit nu ook zo is en dus kunnen we alvast wat voorlopige data gaan uitrekenen.

Zijn we eindelijk na ongeveer een week het volwassen indringer mannetje kwijt, hebben we er een 2e kalender mannetje voor terug.
Je kunt met enige moeite beide Nederlandse ringen zien! Aflezen is helaas nog een ander verhaal.
Hierbij een kort verslag van wat ik begin april heb waargenomen:
In mijn middag pauze hoor ik op een gegeven moment een klagelijk geluid. Ik zie dat moeders op het rooster komt en naar een betonnen pilaar op het dak vliegt en daar landt. Kort hierop scheert een mannetje over haar hoofd waar ze duidelijk even van schrikt.
Dit mannetje wordt direct gevolg door een ander mannetje Beide zijn even om de toren heen gevlogen en gezamenlijk verdwenen ze richting de polder; geen agressie waargenomen. Moeders vliegt even later op en vliegt even boven de parkeerplaats en het meer over en dan ben ik er even kwijt.
Charles even gebeld met de mededeling dat het tweede mannetje er weer is en dat moeders de kuierlatten heeft genomen. Ik hang nog niet op of ze is inmiddels weer de kast ingedoken en na een minuut of 15 landt ons mannetje weer hoog in de toren op zijn vertrouwde plek. Ditmaal is de tweede man in geen velden of wegen te bekennen.
Na mijn werk nog even wezen kijken en dit keer iets meer tumult. Moeders zie ik niet, maar wel twee mannetjes die nu toch aardig aan het bakkeleien zijn in de lucht. De voorste man vliegt nu naar de polder, met in zijn nek een andere man en krijgt uiteindelijk een pak op zijn donder van de achtervolger.
Duikvluchten en slaan met de poten. Na een kwartier is ons mannetje weer terug en landt op zijn vertrouwde plek en begint langdurig zijn veren te schikken.
Opnieuw Charles gebeld. We begrijpen er weinig van, maar we hebben er nog steeds vertrouwen in dat het goed gaat komen.
Eind april wordt er gevoerd in de kast en gaan we ervan uit dat het eerste jong er is!
Op 7 mei leest Bert Mulder met behulp van zijn telescoop met daaraan gekoppeld een digitale videorecorder de ring af van het pleisterende mannetje: Z2 ??.
Z2 is geringd in 2008 bij Corus en heeft dus ons vaste mannetje S6, die in 2006 ook bij Corus is geringd, verdreven.
Charles en ik hebben nog zo onze twijfels maar later in het seizoen leest Bert op ons verzoek nog eenmaal de ring af, toch echt Z2.
Dit verklaart wel het afwijkende gedrag van het mannetje ten opzichte van voorgaande jaren.

Hij is stiller en haakt snel af bij schermutselingen en verstoringen en laat heel veel aan het vrouwtje over die op haar beurt nu dus wel feller moet reageren dan voorheen.
Ook was S6 helderder van kleur en had een leigrijze rug.
Onze valken hebben zo nu en dan last van doortrekkende valken, maar op 10 mei wordt een mannetje met Nederlandse ringen hardhandig en tot bloedens toe verdreven!

Ringen

Op 18 mei, zijn met succes vier jonge Slechtvalken geringd door Jos Blakenburg op de Alticom Toren te Haarlem.
Dit jaar zijn het twee mannen en twee wijfjes. Het blijft altijd spannend om te ontdekken wat je aantreft bij het voorzichtig openen van de nestkast.
We konden vast stellen dat onze berekening aardig klopte.
Op zeer grote afstand kun je dan wel zien dat er een aantal jongen in de kast aanwezig is en de grootte valt dan ook nog wel in te schatten, maar het aantal en de conditie van het spul blijft een verrassing.
Nog los van het feit wie nu eigenlijk de vader is van dit grut, want gezien de schermutselingen zijn we daar nog niet uit.
Nu zijn beide ouders aanwezig en houdt voornamelijk het wijfje onder luid gekerm ons scherp in de gaten. Manlief heeft zich maar even laten zien. Helaas geen ringen kunnen aflezen van dit mannetje.
Tijdens het ringen werden de biometrische gegevens genoteerd en werd van elk jong DNA materiaal afgenomen. Ook werden er zoveel mogelijk prooiresten verzameld die in- en rond de kast te vinden waren.

Uitvliegen

Eind mei verschijnen de eerste jongen op het rooster en begin juni begint de eerste daadwerkelijk te vliegen.
Het uitvliegen is altijd een spannend moment en zo ook nog de dagen er erna. Het is toch niet zo heel makkelijk om terug te vliegen naar de hoge toren.
Vorig jaar verliep het uitvliegen vlekkeloos, maar dit jaar liep dat wat anders en belanden er twee in het Vogelhospitaal in Haarlem.
Zodra de juvenielen op de wat lager gelegen daken belanden is gebleken dat ze niet meer gevoerd worden. Wel werden ze door het wijfje verdedigd tegen opdringerige Kleine Mantelmeeuwen.
Op twee verschillende dagen heb ik 2 juvenielen weer op de toren teruggezet. De jongen werden direct weer geaccepteerd en gevoerd.

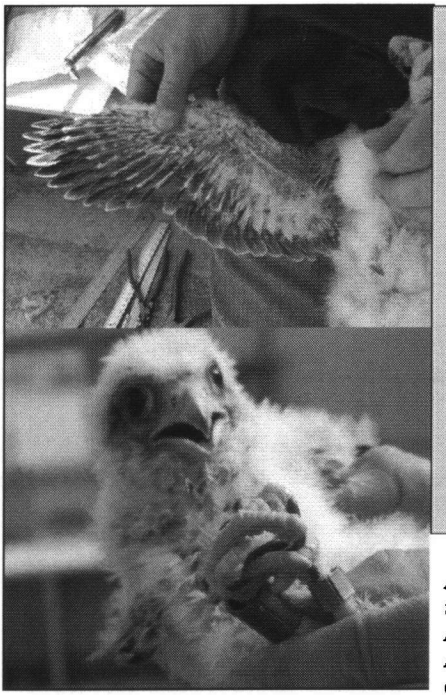

Links: Ringen en vastleggen van de biometrische gegevens. Foto: Rob Jansson
Rechts: Prooioverdracht. Foto: Charles Dupon

Na eerst wat houterig rond te vliegen heersen ze al snel over het luchtruim en moet menig Kleine Mantelmeeuw en Buizerd, die in de buurt van de toren komen, het ontgelden.
Pesten vinden ze nu eenmaal leuk en is ze met de paplepel ingegoten.
Zo nu en dan zijn alle zes de valken in de lucht: een zeer spectaculair gezicht. Op die momenten worden onze vele uren van soms eindeloos wachten, observeren, je zorgen maken, het regelen etcetera beloond en geven ze zeer mooie vliegshows weg.
Alleen daarom al, daar doe je het voor!

Prooien

Tijdens het ringen en in het najaar waarbij de gehele toren wordt schoongemaakt worden de prooiresten en ringen verzameld en gedetermineerd, tevens wordt er aan de kast onderhoud gepleegd en wordt ook de kast schoongemaakt.

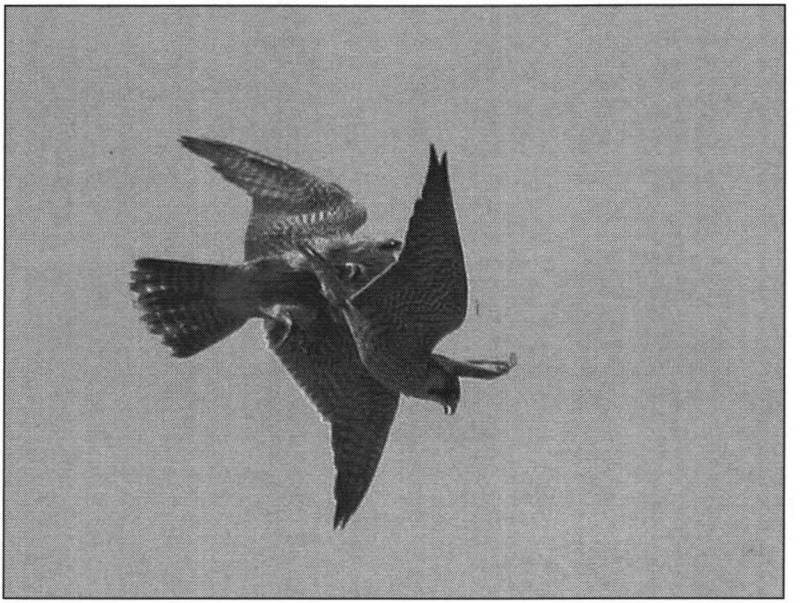

Spelen en kattenkwaad uithalen. Foto: Charles Dupon

Hoewel de prooien voor het overgrote merendeel uit Postduiven, Stadsduiven en Spreeuwen bestaat, treffen we in Haarlem dit seizoen de volgende prooiresten aan:
Gierzwaluw, Tureluur, Watersnip, Dwergmeeuw, Visdief, Merel, Koperwiek, Zanglijster, Kramsvogel, Grote Lijster, Kievit, Sierduif, Turkse Tortel, Grutto, Rosse Grutto, Zilverplevier, Grote Bonte Specht, Meerkoet, Houtsnip en Groenpootruiter.

Dankwoord

Hierbij wilde ik de volgende personen bedanken voor hun inzet en betrokkenheid gedurende het broedseizoen van de Slechtvalken op de Haarlem toren in 2010: Jos Blakenburg (WSN), Charles Dupon, Johan Stuart, Paul Marcus, Peter van Geneijgen (WSN), Paul Beenen en Herman Naarding (Alticom), Bert Mulder en niet te vergeten de portiers van KPN.
Tevens heel veel dank aan de mensen van het Vogelhospitaal voor de opvang van de twee juveniele valken.